



Postmottak HOD

Vår referanse
22/00690-3

Dato
7. september 2022

Nasjonal helse- og samhandlingsplan - Invitasjon til å gi skriftlige innspill

Den norske tannlegeforening (NTF) takker for muligheten til å komme med innspill til nasjonal helse- og samhandlingsplan.

Regjeringen vil forbedre samhandlingsreformen og skriver i invitasjonen at nasjonal helse- og samhandlingsplan skal være en stortingsmelding som omfatter både den kommunale helse- og omsorgstjenesten og spesialisthelsetjenesten. Det skrives at meldingen er viktig for det helhetlige arbeidet for å styrke vår felles helse- og omsorgstjeneste.

Nasjonal helse- og samhandlingsplan vil sammen med ny folkehelsemelding og melding om helseberedskap utgjøre de overordnede rammene for helse- og omsorgspolitikken. Nasjonal helse- og samhandlingsplan vil ta for seg regjeringens ambisjoner om å videreutvikle vår felles helse- og omsorgstjeneste. Et overordnet mål for meldingen er å sikre sømløse pasientforløp og gode tjenester i hele landet.

NTF stiller seg bak regjeringens mål, men vil understreke at tannhelsetjenesten også må inkluderes og omfattes av planen. Tannhelsetjenesten er en viktig del av helsetjenesten, og oral helse må ses i sammenheng med fysisk og psykisk helse.

Regjeringen nedsatte august i år er utvalg som skal gjennomføre en helhetlig gjennomgang av tannhelsetjenesten. Utvalget skal utarbeide og vurdere forslag som kan sikre at tannhelsetjenesten blir likestilt med andre helsetjenester. Det understreker at tannhelsetjenesten allerede nå bør inkluderes i arbeidet med nasjonal helse- og samhandlingsplan.

Oral helse påvirker, og påvirkes av, den fysiske og psykiske helsen. God oral helse er viktig for folkehelsen. Vi vet at det er sosial ulikhet i oral helse. Oral sykdom rammer store deler av befolkningen og er ofte assosiert med andre store sykdomsgrupper som kreft, hjerte- og karsykdommer, kroniske lungesykdommer, diabetes og revmatologiske/bindevevssykdommer. Disse sykdommene er blant de største utfordringene for befolkningens helse i dag, og mange av dem

følger tydelige sosiale mønstre. Disse sykdommene kan i betydelig grad forebygges gjennom tiltak rettet mot felles underliggende risikofaktorer, som tobakk, alkohol, usunt kosthold (inkl. inntak av sukker) og fysisk inaktivitet. Gjennom å kontrollere de felles risikofaktorene kan utviklingen og forløpet av flere sykdommer påvirkes samtidig. Orale sykdommer må inkluderes i alle strategier og planer på nasjonalt nivå, og tannhelsetjenesten må ta en sentral plass i folkehelsearbeidet gjennom økt samhandling med den øvrige helsetjenesten.

Det er en utfordring at den offentlige finansieringen av tannhelsetjenester er begrenset. Mange har ikke råd til å prioritere den orale helsen sin.

Oral helse er en viktig del av et helhetlig helsebegrep. Medlemsstatene i verdens helseorganisasjon (WHO) har vedtatt en global strategi for oral helse. Norge har sluttet seg til strategien i mai 2022. Strategien er tydelig på at oral helse må ses på som en del av helsetjenesten. Strategien har fire overordnede mål:

- utvikle ambisiøse nasjonale tiltak for å fremme munnhelse
- redusere orale sykdommer og sosiale forskjeller innen munnhelse
- styrke innsatsen for å adressere orale sykdommer og tilstander som en del av universell helsedekning
- vurdere utvikling av mål og indikatorer for å prioritere innsats og vurdere fremgang innen 2030

Samhandling og digitalisering

For å sikre befolkningen gode og sikre tjenester er det avgjørende med samhandling mellom tjenester og sektorer. Tannhelsetjenesten må ha dialog med helse- og omsorgstjenesten og aktører i andre sektorer, som for eksempel barnevernstjenesten. Slik sikrer vi god kvalitet og god pasientsikkerhet. Det er viktig at tannhelsetjenesten involveres mer i kvalitetsarbeid.

Digitaliseringsarbeidet i tannhelsetjenesten har gått for sakte og tannhelsetjenesten har ikke vært en del av, eller kommet for sent inn i viktige utviklingsprosesser. Tannhelsetjenesten har i dag ingen tilgang til reseptforskriver eller kjernejournal. Dette mener NTF er en risiko for pasientsikkerheten. Det er vesentlig for korrekt håndtering av pasientene i tannhelsetjenesten at tannlegene er korrekt informert om sykdomsbildet og medikasjonen til den enkelte pasient. I dag medfører dette at tannlegen må stole på den enkelte pasient eller ta kontakt med pasientens fastlege for å få opplysningene. Dette er en belastning for fastlegene samtidig som det innebærer en risiko for pasientene, og det kan medføre at pasienter mister rett til stønad til tannbehandling.

Det er nødvendig med bedre samhandlingsmuligheter både mellom privat og offentlig tannhelsetjeneste, mellom tannhelsetjenesten og resten av helsetjenesten og også mellom tannhelsetjenesten og andre sektorer. Slik oppnår vi målet om en best mulig helsetjeneste for pasienten. Det vil også gjøre kommunikasjonen mellom tannlege, fastlege og legespesialist enklere.

NTF mener at tannhelsetjenesten må inkluderes i utviklingen av digitale løsninger som er nødvendig for bedre og effektiv samhandling i hele helsetjenesten. Nettbaserte løsninger og velferdsteknologi må bidra til å gi pasientene bedre mulighet for medvirkning og innsyn gjennom økt kunnskap om egen helsesituasjon.

Personell og kompetanse

Det er avgjørende at Norge utdanner sitt eget tannhelsepersonell. Det kommer svært mange tannleger fra utlandet til Norge, og like mange norske tannlegestudenter studerer i utlandet som i Norge. Det kan på sikt få konsekvenser for kvaliteten på utdanningen. Det har også etiske sider at Norge ikke utdanner sitt eget tannhelsepersonell, men henter det fra land som selv ikke har nok personell. I tillegg har dette også en beredskapsmessig side. Bare ved utdanningssteder i Norge kan vi få en tannlegeutdanning som er tilpasset befolkningens behov i hverdag og krisetider. Dimensjoneringen av grunn- og spesialistutdanningen må sikre at Norge i all hovedsak kan dekke behovet for tannleger gjennom eget utdanningssystem.

Psykisk helse og rus

Rusmiddelbruk fører ofte til redusert oral helse. Rusmiddelbrukere kan ha store problemer med å ta vare på seg selv og sin egen orale helse. Oral helse bør derfor inkluderes i forebygging av rusproblemer og i behandling av rusmiddelbrukere. Mennesker med rusproblemer bør få oppfølging vedrørende tannhelsestatus. Tannhelsepersonellet bør ses på som en ressurs, uavhengig av om pasienten har rettigheter innenfor det offentlige eller benytter en tannlege i den private tannhelsetjenesten. For å oppnå dette er det på høy tid med en ny tannhelsetjenestelov og et oppdatert regelverk innenfor folketrygdloven som er tilpasset den øvrige utviklingen i helse- og omsorgssektoren.

Vi vet at personer med rusmiddelbruk har et større udekket behov for tannbehandling enn resten av befolkningen, men munnhelsen hos personer med rusmiddelbruk er bare i noe grad kartlagt. Studier tyder likevel på at de har dårligere oral helse, at de går mindre regelmessig til tannbehandling og at mange sliter med tannbehandlingsangst.

NTF har derfor også kommet med innspill til opptrappingsplanen for psykisk helse og forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet.

Oppsummering

Regjeringen vil utvikle vår felles helse- og omsorgstjeneste og sikre sømløse pasientforløp og gode tjenester i hele landet. Skal man sikre et fullverdig tilbud til pasientene må oral helse inkluderes i alle strategier og planer på nasjonalt nivå, og tannhelsetjenesten må ses på som en integrert del av helsetjenesten.

Med vennlig hilsen

Den norske tannlegeforening

Heming Olsen-Bergem
President

Camilla Hansen Steinum
Spesialrådgiver avdeling fag og kommunikasjon